

півріччі тощо. Проте не зважаючи на ці переваги, даний законодавчий документ має низку серйозних недоліків (негативні умови оподаткування для середнього та особливо малого бізнесу, суперечність певних його положень П(С)БО, невизначеність поняття «доходи» тощо). Таким чином, навіть ці окремі зауваження щодо Податкового кодексу свідчать про необхідність подальшої роботи над його вдосконаленням.

Список літератури

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI зі змінами та доповненнями від 01 січня 2011 року.
2. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» 19 жовтня 2000 року №2063-III зі змінами та доповненнями від 07 жовтня 2008 року.
3. Закон України «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 р. №1251-XII (втратив чинність).
4. Карамішева Г.М., Новікова А.Г. Проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в умовах посткризового стану економіки // Часопис економічних реформ. – 2011. – №1. – С.54-59.
5. Угровецький О.П. До окремих питань проекту Податкового кодексу // Держава та регіони. – 2009. – №3. – С. 15-17.
6. Шкарупа О.В., Романченко А.В. Аналіз проблем та напрямків удосконалення системи оподаткування в Україні // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 1. – С. 185-191.
7. Борисейко Ю.В. Доходи в податкових кодексах України та Російської федерації: переваги і недоліки // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2010. – Вип. 3 (18). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2010_3/6.pdf.
8. Вахновська Н.А. Податковий кодекс в контексті реформування податкової системи України // Економічний форум. – 2011. – Вип. 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_1/23.pdf
9. Тульчинський Р.В., Змієнко М.О. Податкова система України, її недоліки та шляхи реформування // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evkpi/2009/88.pdf.

УДК 330.35:001.92.001.76

В. М. Лисенко, ас., К.В. Самсонова, ст. гр. ФК-08-1

Кіровоградський національний технічний університет

Інформатизація в Україні: основні тенденції та проблеми

У статті окреслено роль інформатизації суспільства, її стан та особливості в Україні. Досліджено переваги та недоліки інформатизації українського суспільства для швидшої адаптації держави до глобалізаційних процесів.

інформація, економіка, комп'ютеризація, автоматизація, інформатизація

Постановка проблеми та її актуальність. На сьогоднішній день питання інформатизації належить до одних із найактуальніших в житті суспільства. Процес інформатизації – це явище, яке охопило майже всі сфери діяльності людини і пов'язане із застосуванням новітніх інформаційних технологій. Проблема інформатизації і безпосередньо пов'язана з нею комп'ютеризація всіх сфер людської діяльності є однією з глобальних проблем сучасного світу. Причина тому - нечуване для попередніх епох підвищення ролі інформації, перетворення її в одну з найважливіших рушійних сил

всього виробничого і суспільного життя. Актуальність дослідження даної проблеми не викликає сумнівів, адже в сучасному українському суспільстві інформатизація є важливим засобом організації і регулювання приватної і суспільної життєдіяльності, однією із форм закріплення і розповсюдження знань, дієвим інструментом і „матерією“ управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням процесів інформатизації в українському суспільстві займалися такі вчені, як: Пожуєв В., Гор А., Красноступ Г., К.І. Беляков, В.М. Брижко, В.Д. Гавловський, І.В. Арістова, В.С. Цимбалюк, М.Я. Швець.

Метою статті є аналіз інформатизації як ресурсу сучасного розвитку суспільства, розкриття сутності і значення інформації, обґрунтування шляхів і напрямів оптимізації інформатизації в сучасному українському суспільстві.

Виклад основного матеріалу. У Законі України “Про Національну програму інформатизації” зазначається, що “інформатизація” – це сукупність взаємозв'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян і суспільства на основі створення, розвитку й використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, які побудовані на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки. Часто термін „інформатизація“ вживається разом із терміном “комп'ютеризація”, який позначає процес розвитку та впровадження комп'ютерів, що забезпечують автоматизацію інформаційних процесів і технологій у різних сферах людської діяльності.

Наприкінці ХХ століття інформатизація стала важливою галуззю економіки розвинених країн і визначальною сферою суспільного життя, оскільки дає змогу заощаджувати основні види ресурсів, забезпечувати ефективне адміністративне і господарське управління та знижувати соціальну напруженість. Тому інформатизація стає важливою функцією держави, фактором забезпечення її безпеки та суверенітету.

Мета створення і розповсюдження інформаційних технологій полягає у вирішенні проблем інформатизації суспільства і життєдіяльності в країні. Закон України “Про інформацію” визначає основні принципи державної політики в галузі інформатизації:

– інформаційна свобода — „Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб — на свій вибір“ (ст. 34 Конституції України);

– невтручання в особисте життя — „Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди...“ (ст. 32 Конституції України);

– відкритість і доступність інформації — “Кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе...” (ст. 32 Конституції України);

– інформаційна безпека — обмеження інформаційної свободи, відкритості й доступності інформації, режим використання персональних даних в інтересах національної безпеки, економічної доцільності й захисту прав інших людей;

– відповідальність власників інформаційних ресурсів за якість інформації;

– гармонізація інформаційного законодавства із законодавством інших країн.

Інформатизація в усіх сферах діяльності людини дозволяє активно і широко застосовувати все багатство інтелектуального наслідування і уроків розвитку нашого суспільства. З цією метою все ширше розгортається використання інформаційних технологій в усіх сферах людської діяльності (проведення референдумів, опитування суспільної думки, впровадження інформаційних систем). Використання електронних систем в бібліотеках, музеях і створення інтелектуальних відеоігор відкриває якісно

нові форми творчого розвитку людини, збереження багатств вітчизняної та світової культури.

Для прискорення процесу інформатизації в основу державної політики має бути покладено регулювання процесів інформатизації на основі поєднання принципів централізації, самофінансування, державної підтримки через систему пільг та кредитів.

Входження України у світове інформаційне середовище на початковому етапі можливе шляхом придбання державою ліцензій у провідних світових виробників інформаційних продуктів з подальшим їх впровадженням на вітчизняному ринку.

Аналіз стану інформатизації та розбудови інформаційного суспільства в Україні свідчить про наявність всіх необхідних передумов для успішної побудови інформаційного суспільства: діяльність всесвітньо відомої школи кібернетики; сформовано певні правові засади інформаційного суспільства, які, зокрема, регулюють суспільні відносини щодо створення інформаційних електронних ресурсів, захисту прав інтелектуальної власності на них, впровадження електронного документообігу на основі електронного цифрового підпису, захисту інформації; ведеться удосконалення системи управління інформаційною сферою; готується значна кількість висококваліфікованих фахівців з інформаційно-комунікаційних технологій, математики, кібернетики; постійно зростає та поновлюється парк комп'ютерної техніки, сучасних систем та засобів телекомунікації, зв'язку; динамічно поширюється Інтернет та впроваджуються елементи технології електронного урядування тощо. Разом з тим, ефективність реалізації НПІ, як і в цілому процесу розбудови інформаційного суспільства, офіційно визначеного Законом України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки", Постановою Верховної Ради України від 01.12.2005 "Про рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства", Програмою діяльності Уряду та іншими документами, є недостатньою і не відповідає потенціалу і можливостям України.

Проблеми і труднощі соціально-економічного розвитку українського суспільства пов'язані з недосконалістю використання інформаційно-технологічної складової і самої інфраструктури інформатизації, незважаючи на існування Національної програми інформатизації і законів, що мають регулювати її виконання. Йдеться перш за все про відсутність системного підходу. Вже вкладено мільярдні кошти, а глобальна інформатизація в Україні так і не відбулась. Замість неї мали місце малопродуктивна компанія загальної комп'ютеризації, зосереджена на вирішенні елементарних задач поверхневого рівня, нестримне зростання послуг мобільного зв'язку, на що щорічно витрачається більше десяти мільярдів гривень. Відхід від вироблених і прийнятих принципів державного регулювання процесів інформатизації, упущення в механізмах координації, безумовно, не сприяло консолідації зусиль у суспільстві та раціональному використанню фінансових і трудових ресурсів, тому не розвивалися принципи самооплатності проектів, повернення засобів у бюджет.

Зараз проекти інформатизації розробляються в багатьох галузях і територіальних ланках за фундаментальними та цільовими програмами, які здебільшого виконуються розрізнено, без додержання єдиної державної науково-технічної політики, належного залучення до функціональних завдань відповідних органів управління, зокрема регіонами, що призводить до значних соціально-економічних, моральних та інших витрат. Сьогодні відсутнє чітке бачення механізмів стимулювання інформатизації на регіональному рівні.

Відсутність послідовної державної політики в Україні призвела до спонтанного розвитку лише окремих фрагментів інформаційного суспільства, не вирішивши головної задачі – підйому економіки і добробуту життя громадян. Створення багатофункціональних цифрових мереж, спеціальних інформаційно-аналітичних та телекомунікаційних систем органів виконавчої влади (МОН, МЗС, Мінпромполітики,

ДПА), введення в дію магістральних і регіональних волоконнооптичних каналів відіграли свою позитивну роль для майбутнього інформатизації. Належним чином не узгоджено діяльність установ та організацій щодо формування, використання та обліку електронних інформаційних ресурсів, що призводить до труднощів у формуванні єдиного інформаційного простору і, як наслідок, до низького рівня інформаційного забезпечення діяльності державних органів. Невизначеність правової та фінансово-економічної основи діяльності суб'єктів у сфері інформатизації призводить до інформаційного монополізму управлінських та комерційних структур на відкриті інформаційні ресурси загального користування і одночасно до знецінення товарної власності інформаційних ресурсів держави. Відсутня розгалужена мережа інформаційних центрів, як типових осередків ефективного використання і комерціалізації інформаційних ресурсів. Державні відомства будують свої інформаційно-комунікаційні системи незалежно та ізольовано один від одного, орієнтуючись на власні потреби. Такий підхід забезпечує захищеність цих систем, проте робить проблематичною організацію міжвідомчої взаємодії на будь-якому рівні адміністративно-територіального устрою (відомство, регіон, область, місто, селище).

Незважаючи на складності, обумовлені впливом фінансово-економічної кризи та її проявами в Україні, у 2008-2010 роках відбувалось поглиблення процесу інформатизації та розвитку інформаційного суспільства, формування сучасної інформаційно-комунікаційної інфраструктури країни та створення передумов надання державних інформаційних та адміністративних послуг електронними засобами з метою підвищення добробуту та життєдіяльності громадян і стимулювання росту економіки. Зменшення державних інвестицій у сферу інформатизації та розвитку інформаційного суспільства майже вдвічі призвело з одного боку до втрати позицій держави на ринку ІКТ, стримуванню процесів у цій сфері, а з іншого боку стимулювало інвентаризацію програм та проектів інформатизації, посилило контроль за кінцевими результатами їх виконання, концентрацію ресурсів та зусиль на найбільш пріоритетних напрямках. Іншим висновком є важливість використання інформатизації як одного з інструментів виходу з кризи та подальшого розвитку країни. Це вимагає формування та реалізації науково - обґрунтованої та ресурсно забезпеченої державної політики. Відсутність стратегії розвитку інформаційного суспільства, а також загальнодержавної програми, планів та бюджетних програм з її реалізації, таких базових законів Україна як закони "Про інформаційну систему "Електронний уряд", "Про персональні дані", "Про електронну торгівлю" знижують ефективність імплементації політики інформатизації та розвитку інформаційного суспільства. Тому основними заходами у цій сфері слід вважати:

- удосконалення системи державного управління шляхом її інформатизації на єдиній концептуальній основі, впровадження електронного Уряду як засобу інтерактивного спілкування з громадськістю та бізнесом;
- розробка основ національної стратегії становлення інформаційного суспільства з урахуванням його впливу на всі сфери життєдіяльності населення, підприємств, організацій, в тому числі органів влади;
- створення національної системи електронних інформаційних ресурсів на базі Національного депозитарію інформаційних електронних ресурсів та підвищення їх якості та доступності, створення рівних умов для доступу споживачів до послуг, що надаються з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій;
- збільшення різноманітності та кількості послуг населенню та бізнесу, що надаються за допомогою інформаційно-телекомунікаційних технологій, становлення електронних форм взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
- розвиток національної інформаційної інфраструктури і її інтеграція зі світовою;

- забезпечення формування єдиного національного інформаційного простору, інтегрованого в європейський та світовий інформаційний простір, насамперед з питань стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку національної економіки;
- розвиток та широке використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у науково-технічній та інноваційній діяльності;
- створення робочих місць, пов'язаних з інтенсивним використанням інноваційних інформаційних технологій;
- створення системи безперервної освіти протягом всього життя, зокрема, забезпечення можливостей для дистанційного навчання.

Реалізація проектів інформатизації забезпечить: якісно новий рівень управління державою та суспільством взагалі; сприяння демократизації суспільства та доступність національних і світових інформаційних ресурсів для широкого кола користувачів; зростання якості навчання на всіх рівнях освіти та підвищення кваліфікації; розширення міжнародної співпраці науковців і нарощування експортного потенціалу країни.

Інформатизація повинна забезпечити широкий доступ громадян до накопиченого в суспільстві знання (інформаційних ресурсів), знати організаційні, технологічні, політичні та інші обмеження у сфері циркулювання інформації в соціальному організмі країни. Слід забезпечити інформаційну захищеність людини з урахуванням інтересів держави та її установ, тих даних, які не підлягають розголошенню.

Висновки. Отже, інформація як ресурс суспільства направлена на постійний розвиток і удосконалення інформаційних систем, які являють собою складні динамічні системи із зворотним зв'язком, що використовуються для забезпечення інформацією процесів ефективного управління в суспільстві.

Стан інформатизації та розбудови інформаційного суспільства в Україні свідчить про наявність всіх необхідних передумов для успішної побудови інформаційного суспільства, проте її ефективність реалізації, як і в цілому процесу розбудови інформаційного суспільства, є недостатньою і не відповідає потенціалу і можливостям України. Тому необхідно прискорити процеси інформатизації шляхом зростання державної підтримки і вдосконалення нормативно-законодавчої бази.

Список літератури

1. Беляков К. І. Інформатизації в Україні: проблеми організаційного, правового та наукового забезпечення : монографія / К. І. Беляков. – К. : КВЦІ, 2008. – 576 с.
2. Гор А. Атака на разум.- СПб- Амфора, 2008.- С. 123-125.
3. Едомский Е. В. Информатизация общества – становление информрынка // Правовые проблемы программирования вычислительной техники и изобретательства : (труды по социальным проблемам кибернетики) : статьи / [под ред. И. Э. Мамяофы]. – Тарту : Тартурский ун-т, 1988. – 153 с.
4. Закон України „Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки“ № 537-V від 09.01.2007 р. // Голос України. – 2007. – № 21. – С. 8–10.
5. Кремень В.Г.Суспільство знань і якісна освіта // Освіта. – 2007. – № 13–14.
6. Пожув В.І. Інформатизація як ресурс розвитку сучасного українського суспільства // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2009. – Вип. 38. – С. 4 – 11.

Одержано 31.03.11